FARNOST KOLÍN

BARTOLOMĚJ

farní měsíčník doporučená cena 10 Kč 11/2021

2 Budoucí oltář
13 Historický kalendář
18 Svatý Václav

Slovo kněze

Budoucí oltář

Když začínáte cestu, nikdy nevíte, kam Vás dovede. Touto myšlenkou chci začít svou reflexi nad cestou k výběru budoucího oltáře, ambonu a dalšího vybavení presbytáře pro chrám sv. Bartoloměje.

Chrám sv. Bartoloměje je světovým klenotem. Byl a je místem modlitby a inspirací pro lidi různých životních osudů. Je místem, které vyslechlo mnoho povzdechů nad lidskou bídou a bylo svědkem mnoha nadšených dojmů návštěvníků parléřovského chrámu.

Dokončení chrámu

V r. 2016 jsme se rozhodli podat žádost o dotaci z rozpočtu EU prostřednictvím dotačního programu Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Záměrem bylo dokončení rekonstrukčních prací v chrámu, ve kterém probíhají opravy a restaurování už více než dvacet let. Mým hlavním osobním důvodem a motivací pro podání žádosti byl špatný stav varhan. Když jsme začali připravovat žádost a projekt rekonstrukce, řekli jsme si, že kromě varhan bychom chtěli dokončit vše, co ještě není u sv. Bartoloměje dokončené. Osvětlení, ozvučení, zabezpečovací systém, ale také stavební úpravy v sakristii, v Kokovské kapli, na kůru, v hlavní kryptě pod presbytářem, nutné úpravy v podkroví, ve věžích apod. Součástí projektu mělo být také restaurování movitých památek, které ještě dosud restaurovány nebyly (oltáře, obrazy, sochy, kamenné prvky). V neposlední řadě jsme si vytyčili za cíl připravit návrh budoucího oltáře. Jak víme, v kostele jsme do té doby měli dočasný oltář od bratří Kamarýtů.

Byl podzim r. 2016 a žádost bylo potřebné podat do března r. 2017. Času bylo extrémně málo. Shodli jsme se na tom, že návrh budoucího oltáře, ambonu a dalšího vybavení presbytáře, bude součástí projektu stavebních úprav. Celkový projekt připravil Ing. Šantavý se svým projekčním ateliérem. K přípravě návrhu oltáře a ambonu si přizval spřízněného umělce. Jeho model používáme aktuálně v kostele doteď. Žádostí o dotaci bylo velké množství i přesto, že o ni mohli požádat jen subjekty, které měli ve vlastnictví objekty prohlášené za Národní kulturní památky anebo památky UNESCO. A i když jsme získali všechny body,

které jsme mohli v rámci možností získat, v přetlaku žádostí jsme zůstali pod čarou v takzvaném zásobníku projektů. Znamenalo to, že kdyby se ministerstvu podařilo v budoucnu navýšit rozpočet pro danou výzvu, oslovilo by žadatele v zásobníku projektů podle pořadí, v jakém se seřadili. To se nakonec skutečně stalo na konci roku 2020, kdy Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR) oslovilo naši farnost s tím, že alokace prostředků v dané výzvě byla navýšena a máme se vyjádřit, jestli o dotaci stojíme. Po poradě s dotační komisí Arcibiskupství pražského a po souhlasu pražského arcibiskupa jsme se o dotaci přihlásili. Byl konec roku 2020.

Podmínkou bylo, abychom aktualizovali rozpočet. Ceny prací se za tři roky pochopitelně navýšily. Některé práce, které byly původně v projektu, jsme již dříve realizovali, jiné jsme vypustili a připravili jsme aktualizovaný rozpočet, který by měla pokrýt dotace ve výši cca 60 mil. Kč.

Čas mezi rokem 2017 a 2020 jsme využili na to, že jsme například přehodnotili realizaci navrhovaného proskleného zádveří u hlavního vstupu do chrámu a připravili jsme projekt mříže pod kůrem, čímž by se umožnilo většímu množství lidi vstoupit do chrámu bez ohledu na otvírací dobu pro prohlídky chrámu.

Také jsem s kolínským sochařem Jaroslavem Hylasem a místními architekty p. Ertlem, Hůlou a Hladíkem měl několik setkání a uvažovali jsme společně o podobě budoucího oltáře a ještě více o tom, jaké by měly být proporce oltáře a ambonu v daném prostoru. Mezitím jsme se rozešli s autorem návrhu stávající makety oltáře a ambonu (dodnes jej používáme), a to proto, že autor návrhu byl přesvědčen, že bude návrh sám realizovat. To v rámci dotace z veřejných prostředků není možné automaticky. Návrh se totiž musí soutěžit a realizaci může vyhrát někdo jiný. Nevylučuje se, že se soutěže zúčastní samotný autor návrhu, ale také mu nikdo nezaručuje, že vyhraje soutěž o realizaci. Na to dotyčný autor prohlásil, že v tom případě nedá souhlas k realizaci svého návrhu. Bylo tedy jasné, že musíme začít pracovat nad návrhem znovu od začátku. A času nebylo nazbyt. Byl konec roku 2020 a my jsme věděli, že celý projekt musí být dokončen do podzimu r. 2023.

V rámci připravovaného projektu jsme administrativně oddělili návrh oltáře, ambonu a dalšího vybavení presbytáře od stavebního projektu s tím, že do půl roku bychom chtěli mít hotový návrh na budoucí oltář

a ambon, a na podzim by mohla proběhnout soutěž o realizaci. Mezitím jsme vysoutěžili dodavatele stavebních prací, které aktuálně probíhají. Po Vánocích r. 2020 začala hrozivě stoupat křivka nakažených osob na nemoc způsobenou covidem-19. Po poradě s Diecézním konzervátorským centrem, konkrétně s páterem Kelnarem, jsem se rozhodl, že připravíme soutěž o skici návrhu budoucího oltáře. Oslovující list pro umělce jsme připravili s dvěma zástupci Liturgické komise Arcibiskupství pražského, jsou to páter Radek Tichý a architekt Michal Krejčík. K oslovujícímu listu byla přidána příloha pod názvem Církevní předpisy pro vybavení presbytáře kostela schválené Českou biskupskou konferencí. Schůzka, na které jsme projednali obsah listu a podmínky soutěže, proběhla v lednu r. 2021. Dohodli jsme, že odměna pro umělce, které oslovíme a kteří pošlou skici a návrhy, bude činit 15 tisíc Kč za jeden návrh. Podmínkou bylo, aby svoje skici zakreslili do tří fotografií formátu A2 z různých pohledů. Model nebyl podmínkou. Vítěz soutěže měl počítat s tím, že kromě návrhu oltáře a ambonu dopracuje také návrh dalšího vybavení presbytáře – sezení pro kněze, sezení pro ministranty, odkládací stolky, případně další prvky. Autor vítězného návrhu měl následně dopracovat skici do podoby projektu včetně výkazu a výměru, aby bylo možné soutěžit zhotovitele.

Dne 4. února 2021 jsem oslovil tři umělce: Jaroslava Hylase z Kolína, Petra Váňu z Prahy a Milana Opálku z Terchové na Slovensku, všichni jsou akademičtí sochaři. Návrhy měli dodat do 1. března 2021.

Soutěž v znamení koronaviru a druhý pokus

Situace s epidemii koronarivu se nadále zhoršovala. Byl dokonce zakázaný pohyb mezi okresy. Dva ze třech umělců ani nemohli osobně navštívit chrám a svůj návrh vytvořili jen na základě fotografií. Nakonec jsme prodloužili termín dodání na 14. březen 2021.

Protože se blížila Velká noc, musela záležitost dalšího vyhodnocení chvíli počkat. Mezitím jsem oslovil možné členy komise, která měla posuzovat jednotlivé návrhy.

Za liturgickou komisi Arcibiskupství pražského jsem za člena komise pozval patera Radka Tichého, za architekty Vojtěcha Ertla a Davida Mateáska, a za sochaře Pavla Rajdla a Michala Motyčku. Termín vyhodnocení návrhů jsme stanovili na 26. května 2021. Členové komise si prohlédli jednotlivé návrhy, které byly vystaveny v chrámu sv.

Bartoloměje. Po prohlídce návrhů a po další diskusi ve Farním komunitním centru komise doporučila, abychom oslovili ještě další umělce.

První tři návrhy komise nezamítla, požádala však o další návrhy. Na základě doporučení jednotlivých členů komise jsem oslovil další tři umělce. Byli to tito umělci: Lhotský, Cikán a Cígler. Osobně jsem si přál, aby umělci dodali své návrhy do konce června. Komise však byla toho názoru, že je třeba dát umělcům alespoň dva měsíce času na přemýšlení a vytvoření návrhů. Termín odevzdání návrhů jsme stanovili na 30. červenec 2021. Vzhledem k tomu, že vítězný návrh ještě podléhá schvalování liturgické komise Arcibiskupství pražského, která byla naplánovaná na 23. září 2021, bylo třeba naplánovat setkání hodnotící komise co nejdříve po odevzdání návrhů. Komise se částečně obměnila resp. doplnila. Termín vyhodnocení jsme stanovili na pátek 6. srpna 2021. Členy komise byli: páter Radek Tichý a páter Jan Kotas (oba členové liturgické komise AP), David Mateásko – hlavní architekt města Kolína, Pavel Rajdl a Michal Motyčka. Vojtěch Ertl se rozhodl v komisi dál nepůsobit, protože se rozhodl spolu s ateliérem pana Cikána, v kterém pracuje, připravit návrh.

Z třech nově oslovených umělců nakonec stihli do termínu podat svůj návrh dva (Cígler a Cikán). Celkem tedy komise vyhodnocovala pět návrhů.

Diskuse ohledně návrhu oltáře a ambonu se vedla v těchto okruzích:

- Gotická architektura P. Parléře je velmi specifickým výtvarným projevem.
- Presbytář je jedinečný tím, že prostor je naplněný světlem, umístění oltáře musí tento fakt respektovat.
- Má byt materiálem jen kámen?
- Promýšlet měřítko hmoty návrhu s ohledem na měřítko místa umístění a potřebné průhledy a pohledy z lodi chrámu.
- Místo umístění je již dnes výrazně zaplněno množstvím prvků různých výtvarných forem.

Porota diskutovala nad závěrečnými návrhy z jednotlivých hledisek: architektonický kontext, výtvarné zpracování, liturgický kontext, a došla diskusí k závěru, že návrh Václava Ciglera a Jany Šindelové naplňuje nejlépe parametry zadání a představy zadavatele.

Mé hodnocení

Jestli to mohu zhodnotit svými slovy, při rozhodování nešlo jen o to, jestli je daný návrh výtvarně pěkný, ale který z návrhů dokáže nejlépe vést dialog s prostorem, který tady je a nesoupeřit s ním, přitom dokáže být osobitý, jednoznačný. Je třeba dbát na to, aby nevnášel další výtvarné prvky, které by prostor ještě více rozčlenily a tím rozptylovaly pozornost. S návrhem pana Ciglera osobně nejvíce souzním a vnáší do mého vnímání celého prostoru pokoj.

Nezapomínejme, že autor má v dalším procesu dopracovat další prvky presbytáře a připravit finální projekt včetně rozpočtu pro soutěž o zhotovitele. Čeká nás ještě mnoho další práce. Dá-li Pán Bůh, mohli bychom mít do konce roku připravené podklady pro soutěž.

Prostředky z dotace nejsou zanedbatelnou položkou celého procesu, a proto bych byl nerad, kdyby zůstaly nevyužity.

Vím, že v celém procesu mohli být více zapojeni alespoň někteří zástupci farníků. Jak je vidět z výše uvedeného, jde o náročný proces, časově i obsahově. Věřím, že při finalizaci vítězného návrhu (proporce, detaily) se zástupci farní rady zapojí a vyjádří svoje připomínky.

O budoucích pracovních setkáních s autory návrhu budu Farní radu informovat.

Na závěr mi dovolte ještě zacitovat závěr liturgické komise Arcibiskupství pražského ústy pátera Radka Tichého ze dne 14. října 2021: *„Arcidiecézní liturgická komise oceňuje úsilí, které bylo až dosud vynaloženo na obnovu liturgického mobiliáře pro kostel sv. Bartoloměje v Kolíně (mj. také výběr návrhu prostřednictvím dvou soutěží). Tato komise souhlasí se záměrem, kterým se obnova vydala: je možné dále pokračovat v zahájené práci. Liturgická komise doporučuje, aby byla zhotovena maketa navrhovaného ambonu a na ní aby bylo vyzkoušeno užití v praxi. Protože se předpokládá úprava oltáře oproti předloženému návrhu, Arcidiecézní liturgická komise před definitivním schválením žádá o předložení: (1) finálního návrhu oltáře (včetně detailu otvoru pro vložení relikvie), (2) zprávy o odzkoušení ambonu pomocí makety a (3) finálního návrhu ambonu. Pokud by to bylo možné, bylo by velmi vhodné zaslat spolu s těmito materiály také první představy o celku presbytáře: sedes, sedadla pro koncelebrující kněze, sedadla pro ministranty, odkládací stolky, svícen na paškál, apod.. Tato představa ať bere v úvahu uspořádání s kazatelnou i bez kazatelny.“*

Autor textu: P. Ján Halama SVD, farář
Autoři fotografií: Cígler, Šindelová

Slovník křesťanství

V měsíci listopadu si připomeneme některé tituly a ikonografické typy Pána Ježíše Krista.

Po **první tři století** převládá obraz bezvousého mladého muže; tento typ postrádá historické doložení a je zřejmě také prost určitého úmyslu, je prostě přizpůsoben obrazu věčného života jako zahrady, v níž se vyvolenci těšili z přítomnosti jejich Spasitele, který se jim jevil jako mladý, svěží a laskavý, jako lehce oděný pasfýř (J 10,12). Tento obraz nikdy nebyl portrétem, nýbrž vždy symbolem. Poté, co v církvi nastaly pokojné časy, je patrná potřeba realistického vyobrazení Krista. Tento Kristus je osobitější, přísnější a více se přizpůsobuje výrazným rysům semitského typu, s vlnitými vlasy, tmavým vousem, velkýma očima.

Agonia Domini – Z řec. *agón,* „zápas“. *V ikonografii*: duševní utrpení, smutek a smrtelná úzkost Ježíšova v noci před zajetím v zahradě Getsemanské na Olivové hoře, které způsobily, že se až potil krví. Zápasily v něm dvě přirozenosti – lidská, která se bála utrpení a byla pokoušena marností své oběti, s božskou, která jej posilovala a ukazovala nutnost oběti za hříchy lidstva (Mt 26,39).

– *Zobrazení*: Ježíš klečí se sepjatýma rukama, opřen o skálu, dostává útěchu a posilu od Boha (Boží ruka z nebe, polopostava Boha Otce na nebi, anděl mu přináší kalich, dopadá na něj paprsek z nebe), na skále někdy stojí kalich (symbol utrpení), někdy skupina andělů s nástroji umučení, v pozadí spí tři apoštolové (Petr, Jakub, Jan).

– *Předobraz*: David pláče na Olivové hoře při útěku před vzbouřeným Absolonem (2 S 15,30), na hoře Karmel prorok Eliáš prosí úpěnlivě za déšť (1 Kr 18,42).

Beránek Boží – Lat. *Agnus Dei.* Obětování beránka nařídil Hospodin Izraelitům než vyšli z Egypta (Ex 12,3–13). Na památku toho obětovali každoročně velikonočního beránka. Proroci předpověděli o Ježíši Kristu, že se svou smrtí bude obětovat za naše hříchy jako beránek (Iz 53,7–12; 55,6–7; Jr 11,19). Jan Křtitel nazývá Ježíše Krista beránkem Božím (J 1,29.36). Ve Zj (5,6 aj.) je vzkříšený Kristus symbolizován beránkem, který byl obětován, ale žije a vítězí.

– *V ikonografii*: Beránek s vítěznou korouhví (nebo s praporcem upevněným na holi zakončené křížem) je jedním z nejstarších symbolů Krista.

Bolestný Kristus – Lat. *Imago pietatis*; muž bolesti. Devoční zobrazení trpícího nebo umučeného Ježíše odvozené sice z textu Bible, avšak zpravidla nezobrazující skutečnou událost, nýbrž z nich vyplývající ideu spásy. Zobrazení je dvojí – scénické nebo devoční. Vyjadřují též liturgické texty – tzv. improperia, výčitky Spasitele. „Lide můj, co jsem ti učinil? Řekni, čím jsem tě zarmoutil? Já jsem tě vyvedl z Egypta, a tys mě za to přibil na kříž.“

– *Scénické zobrazení*: Ježíš zbaven šatu, oblečen jen v bederní roušce a s trnovou korunou na hlavě po bičování a křížové cestě, sedí na kameni (symbol vězení) nebo na položeném kříži (symbol dříví na obětním oltáři) a čeká na ukřižování; podpírá si hlavu rukou nebo má svázané ruce složeny v klíně, vedle něj na zemi bývá položen kříž, před ním stojí plačící Panna Maria (setkání – *occursus Mariae*). – *Devoční zobrazení*: a) Ježíš v bederní roušce stojí samotný a ukazuje pozvednuté ruce s ranami po hřebech, někdy ukazuje bok s ranou po bodnutí kopím, kolem jsou nástroje umučení; b) Ježíš sedí nebo stojí a má přehozený posměšný královský plášť a drží rákos jako žezlo.

Ecce homo – Lat. „ejhle, člověk“. V NZ Pilátův výrok o zmučeném Kristu.

– ikonografický typ zbičovaného Krista v bederní roušce s trnovou korunou na hlavě (Kristus bolestný – *vir dolorum*), častý v gotické plastice nebo malbě;
– od renesance zobrazení zbičovaného Krista v purpurovém nebo nachovém plášti s trnovou korunou na hlavě, příp. s žezlem z rákosu v ruce (J 19,5). Někdy mívá kolem krku provaz a provazem nebo řetězem spoutaná zápěstí. Devocionální zpodobení se může omezit jen na korunovanou hlavu nebo poprsí Krista.

Neprávem jsou stejně nazývány obrazy misericordia. Rozdíl je ten, že v případě *Ecce homo* se zjevuje Kristus zbičovaný nebo je lidu ukazován Pilátem, kdežto v případě *misericordia* Bůh Otec ukazuje Syna-člověka posetého ranami (i ranami hřebů a kopí), nebo se

Kristus v takovém stavu zjevuje sám („muž bolesti“), opřen andělem nebo podpírán svou matkou a sv. Janem.

Kosmokratór – Řec. „pán vesmíru“. Ikonografický typ Pána Ježíše Krista v prvních dobách církve (4. století).

Kristus Král – Vnějším podnětem zavedení zvláštního svátku Krista Krále pro celou církev byla pro Pia XI. v r. 1925 oslava 1600. výročí 1. ekumenického koncilu v Nikaji (o jehož nauku o Kristově soupodstatnosti s Otcem se jako o svůj základ opírá Kristova královská vláda). Jako typický ideový svátek měl pomocí zvláštního svátečního dne rozšířit „uznání královského panování Kristova“ jako nejúčinnějšího spásného prostředku proti rozkladným silám doby. Za termín svátku zvolil papež poslední neděli v říjnu, s ohledem na následující svátek Všech svatých, aby se „hlasitě hlásala sláva toho, jenž triumfuje uprostřed všech svatých vyvolených“. V ten den se také mělo konat veřejné zasvěcení Srdci nejsvětějšího Vykupitele. Nový řád překládá „slavnost našeho Pána Ježíše **Krista**, **Krále** veškerenstva“, jak zní plný titul svátku v Římském misálu, na poslední neděli liturgického roku, aby se zřetelněji ukázalo, že vyvýšený Pán je cílovým bodem liturgického roku a nadto i pozemského putování církve a jejích členů.

Maestá – Lat. „vznešenost, svrchovanost Páně“. (Kristus ve slávě, Velikost, Svrchovanost Páně) v ikonografii: Ježíš Kristus sedí jako vládce na trůnu nebo na oblouku duhy s knihou či svitkem v levé ruce a s pozvednutou pravicí. Někdy je sevřen v mandorle, za jejímž obvodem se vyskytují další symboly nebo postavy (např. čtyř evangelistů). Někdy může být dominantou výjevu Posledního soudu, Nebeského Jeruzaléma apod. Ikonografický typ Maiestas Domini, založený na starozákonních textech (zejm. Ezechiel) a vizích ve Zjevení sv. jana i na orientální a pozdně antické tradici zobrazení hrdinů, se vyskytuje od pozdního starokřesťanského umění po celý středověk. Uplatňuje se zejména v apsidách, tympanonech portálů, na úsecích průčelí kostelů.

Mandyllion – Nerukotvořený obraz Spasitele je výtvarným zobrazením tzv. Mandilionu – dle legendy zázračně vytvořeného obtisku Kristovy tváře v plátně. Někteří odborníci se domnívají, že se v případě Mandilionu jednalo o složené tzv. Turínské plátno, čemuž i nasvědčují fakta týkající se jak Mandilionu, tak Turínského plátna.

Muž bolesti – Typ ikony Krista; zobrazuje jeho postavu se spoutanýma rukama. Scéna je na pozadí vrcholu s křížem.

Noli me tangere! – Lat. „nedotýkej se mne!“. V malířství název výjevu z J 20,17, kde se zmrtvýchvstalý Kristus zjevuje sv. Maří Magdaléně. Variantou je motiv Krista jako zahradníka s klečící Marií Magdalénou u nohou, od středověku do 19. stol. často zobrazovaný.

Pantokrator – Z řec. *pan,* „vše“, a *kratos,* „moc“; „vševládný“, „všemohoucí“. Název východní ikony, na níž je zobrazena celá postava, kde Kristus sedí na trůnu a pravicí žehná nebo na níž je

zobrazena polopostava, kde všemohoucí Kristus drží v levici evangeliář (nebo svitek) a pravicí žehná. Často se vyskytuje v apsidách.

Pastýř – Z lat. *pastor*. V Bibli se tak obrazně nazývají králové a představení (Jr 23,1n; Ez 34,1n). Nejvyšším pastýřem je Bůh (Gn 49,24; Ž 23). Ježíš je dobrý pastýř, který dává život za své stádo (L 15,3; J 10,11). Rozšířením pak byl tento výraz vztažen na biskupy jako představené křesťanských společenství.

Salvator mundi – Lat. „Spasitel", „zachránce" světa. Jedno z označení Ježíše Krista.

Sváteční Kristus – Oblíbený námět v městském prostředí je spjat s lidovou zbožností a největšího rozšíření doznal v 15. stol., zejména v rakouských zemích, ve Švýcarsku, Anglii, Itálii a v Čechách. Jde o vyobrazení Bolestného Krista obklopeného řemeslnickými nástroji, které ho zraňují. Na některých památkách obklopují Krista vyobrazení řemeslníků provozujících svá řemesla. Účel tohoto zobrazení objasňuje text, který je součástí nástěnné malby v kostele San Miniato al Monte ve Florencii. Jsou v něm vyjmenovány tresty, které čekají na ty, kteří nesvětí neděli. Dále zde nalezneme celou řadu lidových rčení a dalších sentencí hovořících o tom, že prací ve sváteční den lidé působí Kristu neustálé utrpení. V Čechách se dochovala jediná malba tohoto typu, a to v kostele sv. Jakuba ve Slavětíně.

trůnící Kristus – Ikonorafický typ zobrazení Krista. Mladistvý, vousatý a trůnící Kristus obklopený symboly čtyř evangelistů, případně anděly. Opírá se o text Iz 6,1–4. Variantou motivu trůnícího Krista je námět Krista ve slávě (Maiestas Domini), který sám má řadu modifikací. Nejčastěji se setkáváme s mladým (tzv. typ helénistický) či vousatým (tzv. typ syrský) Kristem – králem, Pantokratórem (Vševládcem) či Kosmokratórem, trůnícím na malém oblouku (vzácně na velké sféře či trůnu) obklopeném duhovou mandorlou (symbol smlouvy mezi člověkem a Bohem), provázenou symboly čtyř evangelistů (Matouš–člověk, anděl; Marek–lev; Lukáš–býk; Jan–orel), jak se o nich zmiňuje Ezechiel (1,5–28). a Zj 4,2–11. Okolo hlavy má Kristus křížový nimbus,

vzácně je jeho hlava ozdobena korunou (v románském umění). Pravicí Kristus obvykle žehná, v levicí drží otevřenou či zavřenou knihu, svitek, někdy žezlo.

Velekněz – Ikona Krista. Vyobrazení se obvykle nachází v kontextu eucharistie. Kristus je oblečen v biskupském rouchu, pravou rukou žehná, v levé ruce drží knihu evangelií otevřenou na J 18,36. Ikona v sobě nese nápis „Král králů a Velekněz“ (srv. Žd 2,17; 3,1; 4,14; 7,21).

veraikon – Z lat. + řec. *vera eikón,* „pravý obraz“. Pravý obraz Krista; plátno s vyobrazením tváře Ježíše Krista. Podle tradice (legenda francouzského původu) se objevil na šátku sv. Veroniky, kterým si Kristus otřel tvář cestou na Kalvárii, když mu jej Veronika podala. Vznikl tak obraz nevytvořený lidskou rukou (→ acheiropoiétos). Údajná rouška Veroničina se uchovává od 12. stol. v chrámu sv. Petra v Římě; je na ní obličej bez vlasů, uší a krku s trojdílným vousem a se zavřenýma očima jako posmrtná maska. Podoba je blízká otisku na tzv. Turínském rubáši. Tištěné kopie této relikvie s nápisem: „Vera effigies Sacri Vultus D.N. Jesu Christi…“ (Pravý obraz svaté tváře Pána našeho Ježíše Krista…) byly velmi rozšířeny.

Autor textu: Jan Vosáhlo
Zdroj fotografie: wikipedie

Historický kalendář kolínské farnosti – listopad

20. listopadu 1805 k večeru zastavil ve dvoře Jana Kallmincra na Kutnohorském Předměstí v Kolíně povoz a zůstal zde přes noc. Doprovázeli ho tři kanovníci svatovítské kapituly (mezi nimiž byl i kapitulní děkan, v předchozím roce rektor Karlo-Ferdinandovy univerzity a kolínský rodák Jan Kostka ze Sachsenthalu). Vůz převážel cennosti z chrámu sv. Víta včetně rakve s ostatky sv. Jana Nepomuckého. Dělo se tak z obav před postupující francouzskou Napoleonovou armádou. Zmíněný dvůr se nacházel v místech pozdějšího domu čp. 23 v Kutnohorské ulici, v kterém dnes sídlí městská policie.

22. listopadu 1835 se narodil Josef Mocker (1835–1899), vynikající český architekt, který se podílel na renovaci řady významných památek (v dobově akceptovaném puristickém přístupu) – hradu Karlštejn, katedrály sv. Víta na Pražském hradě, baziliky sv. Petra a Pavla na Vyšehradě a mnoha dalších. Vyhotovil také plány na rekonstrukci chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně.

27. listopadu 1754 se v Jindicích (v nejjižnějším cípku naší farnosti) narodil Matěj Rössler (1754–1829), kněz, pomolog, jeden ze zakladatelů českého ovocnářství. Více jak třicet let působil jako děkan v Poděbradech, kde po roce 1801 založil rozlehlý ovocný sad o rozloze cca 5 ha. Dle dobových zpráv v něm měl pěstovat na 800 odrůd jabloní, 550 odrůd hrušní, 300 odrůd třešní a mnoho dalších ovocných stromů. Mnoho odrůd sám vyšlechtil. Na budově poděbradského probošství nalezneme jeho pamětní desku a jeho busta se nachází i na budově tamějšího gymnázia.

28. listopadu 1910 zemřel v Praze Václav Hlavatý (1842–1910), kněz, pedagog, spisovatel. Autor rozsáhlé studie, nazvané Rozbor filosofie sv. Tomáše Akvinského, knižně vydané v roce 1885. Narodil se v Lomnici nad Popelkou a na přelomu 70. a 80. let 19. století krátce působil jako učitel náboženství na kolínských školách.

30. listopadu 1267 měl být vysvěcen kostel sv. Ondřeje ve Starém Kolíně. Toto datum zapsal na úvod starokolínské farní kroniky, založené v roce 1836, farář Petr Strnad s neurčitým odkazem na farní archiv a blíže neurčený rukopis jeho předchůdce Jana Aloise Holečka (+1828). V současné době nemáme žádný pramen, který by toto potvrzoval, ale ani vyvracel.

Jaroslav Pejša

Kalendář akcí v listopadu 2021

31. října ve 14:00 se bude konat **Vzpomínka na zesnulé** na **Centrálním hřbitově v Kolíně**. Začátek je v malé obřadní síni.

2. listopadu v 19:00 zveme na **Requiem od Guiseppe Verdiho** v podání pěveckého sboru **Cantores Cantant**. Místo koncertu – chrám sv. Bartoloměje v Kolíně. Mše svatá bude již v 18:00.

7. listopadu po mši svaté (**cca v 9:00**) se uskuteční v komunitním centru **vernisáž výstavy fotografií s názvem Naděje**. Autorka fotografií Jana Míčková je klientkou asociace osob se získaným postižením mozku Cerebrum z.s. (www.cerebrum2007.cz). Vernisáž uvede ředitelka Cerebrum paní Jana Dobrkovská krátkým představením asociace.

14. listopad – termín odevzdání příspěvků do farního časopisu Bartoloměj.

28. listopad – termín vydání prosincového čísla farního časopisu Bartoloměj.

30. listopad (úterý) – začátek **rorátních mší**. Mše svatá bude v 6:30 u sv. Bartoloměje.

Vzdálenější události
7. prosinec (úterý) – **Žehnání komunitního centra Farní charity na Zálabí**. Program začne mší svatou v 14:00 v kostele sv. Víta a cca v 15:00 otec **kardinál Dominik Duka** požehná Komunitní centrum. Adresa: Mnichovická č. 1630.

18. prosinec (sobota) – **Duchovní obnova pro farnost**. Povede ji otec Jaroslav Surovjak z kláštera karmelitánu v Slaném u Kladna. Začátek v 9:30 ve farním komunitním centru. Možnost přijetí svátostí smíření. Obnova bude zakončena mší svatou ve 12:00.

Příběhy veltrubské farnosti

Pater Karel Šimek

Do kolína nastoupil P. Riant, kterého P. Šimek znal z Plzně, kde oba působili jako kaplani. V polovině roku 1981 ukončil náhle P. Šimek zápisy do farní kroniky. Nevyjádřil se přesně, ale domnívám se, že předpokládal,

že by je mohla vytěžit STB a nechtěl vystavovat svoje spolupracovníky a sebe nátlaku z této strany. Toto vysvětlení je pouze moje domněnka.

V 80. letech se dále prováděly potřebné opravy fary, varhan v Ovčárech i ve Veltrubech, ale velké akce P. Šimek již nezačínal. Nefungoval ani jeden chrámový sbor, pouze několikrát do roka zpívali Slavníkovci. P. Šimek tento stav řešil tím, že zval chrámové sbory z Libice, Poděbrad, nebo hudebníky z evangelické církve a nakonec sáhnul i k reprodukované hudbě.

Bez hudby si sváteční bohoslužby nedokázal představit. Na nedělní bohoslužby jsem ho dál dovážel až do roku 1992, kdy vyměnil jeden svůj obraz za staré auto, a to dostal k dispozici Ruda Hukauf s tím, že ho bude vozit na bohoslužby. V té době měl P. Šimek na starosti Veltruby, Velký Osek, Ovčáry, Býchory, po definitivním odchodu P. Drábka do důchodu i Sány. Sány byly později převedeny pod jinou farnost a k Veltrubské farnosti byl připojen Starý Kolín. Do Ovčár P. Šimek již dříve sehnal varhaníka Jaroslava Majera. V Ovčárech jsem potom ministroval, ve Veltrubech a Velkém Oseku hrál a v Sánech buď ministroval, nebo hrál. Do Sán jsme jszdili pouze necelý rok. Z ministrantů zbyl ve Veltrubech pouze Jan Mokráček, který zde dodnes slouží jako kostelník, ve Velkém Oseku již ministranti nebyli. Na svátky proto P. Šimek zval na bohoslužby asistenty z jiných farností. V roce 1981 sloužil P. Šimek poutní mši na Sázavě a kostel se naplnil mládeží. Následkem byl zákaz od státních orgánů sloužit poutní bohoslužby na Sázavě a místnímu knězi bylo zakázáno, aby mu to umožnil. Téměř všechny poutě P. Šimek od této doby absolvoval soukromně, většinou s několika málo přáteli.

Po revoluci skončil dohled nad církvemi, ale již nebyly děti, které by docházely na výuku náboženství. MNV se přejmenoval na Obecní úřad Veltruby a předsedu nahradila starostka, která patřila mezi věřící a pravidelné návštěvníky bohoslužeb již od dětství. Domnívám se, že není třeba zdůrazňovat, že nastaly zcela nové vztahy mezi farou a obcí.

V květnu 1993 zemřela paní Sehylová, která pro P. Šimka vařila, starala se o chod farní budovy a kostela ve Veltrubech. Po její smrti si P. Šimek zajišťoval stravování různými způsoby a téměř sám se staral i o chod fary. Po celou dobu svého působení až do revoluce byl P. Šimek pod stálým dohledem církevního tajemníka a STB, a několikrát mu reálně hrozilo opětovné odebrání státního souhlasu. Se státními orgány

za jeho udržení ve službě se utkával nejprve prelát Kubík a po jmenování biskup Tomášek. S oběma měl velice přátelský vztah a udržoval s nimi časté kontakty. V jednu dobu bylo již odebrání státního souhlasu na spadnutí. Po poradě s kardinálem Tomáškem vstoupil do kněžské organizace Pacem in Teris. Pan kardinál mu tehdy řekl, že potřebuje aby zůstal v činné službě a aby mu předával informace o tom, co se v této organizaci probírá, protože sám byl v arcibiskupském paláci izolován a hlídán. P. Šimek byl pasivním členem, ale přesto svého rozhodnutí začal brzy litovat. Někteří jeho přátelé mu toto rozhodnutí vyčítali a přestali mu důvěřovat.

P. Šimek byl velmi nadaným kazatelem. Kázání i přednášky kratší i delší pronášel k lidem zpaměti, bez psané předlohy. Pečlivě dbal na správnou výslovnost a při kázání dovedl, pokud bylo potřeba, zvýšit hlas. Zpočátku mu to někteří trochu vytýkali, ale domnívám se, že to byli lidé, které tímto způsobem probudil z lehké dřímoty. V oblibě měl i zpěv a hudbu při bohoslužbách. Povzbuzoval děti i dospělé k této činnosti a sám sloužil zpívanou mši při každé slavnosti. Velmi propagoval uctívání světců a při každé příležitosti si vypůjčoval jejich ostatky a vystavoval je při bohoslužbách, nebo přednáškách. Na pokračování kázal, nebo přednášel o jejich životech. Netajil se zklamáním nad lidmi, kteří s jeho pomocí konvertovali ke křesťanství, ale když začaly nějaké potíže (zdaleka ne vždy politické), tuto cestu opustili. V době kolem svatořečení Anežky České připravil sérii kázání o této světici.

Události roku 1989 přivítal, ale již s určitou skepsí. Již ve druhé polovině 80. let začal navštěvovat místa, kde působil sv. Vojtěch. Nejprve v Čechách a po revoluci i v Polsku. Při pouti do Hnězdna jej v Gdaňsku stihla nevolnost a 2. srpna 1994 zemřel v gdaňské nemocnici na plicní embolii.

P. Šimek kněžské povolání vykonával 37 let, z toho 5 let jako kaplan v Plzni, 2 roky bez státního souhlasu a 30 let jako administrátor ve veltrubské farnosti. Poslední rozloučení s ním se konalo 11. srpna ve Veltrubech v kostele Nanebevzetí Panny Marie a pohřben je ve Veltrubech ve sjednoceném kněžkém hrobě.

Josef Sixta

Kostel Nejsvětější Trojice

Lunety

Svatý Václav

I na tomto obrazu je netradiční zobrazení svatého Václava. Shromáždění lidé vůbec nevěnují pozornost svému knížeti. To je urážka knížete, to je ostuda! Svatý Václav s knížecí čapkou a naznačenou svatozáří v prostém oděvu sedí na skromném křesle. Žádný čestný doprovod, jak by se slušelo na knížete, vladaře. Václava doprovází jen řeholník, a napraženou rukou ke skupince lidí jako by říkal: „pohleď na tu skupinku lidí – vždyť o tebe se vůbec nezajímají, jsi pro ně nula, žádný kníže, žádný jejich panovník vůči kterému by měli být povinováni úctou.....“

Zobrazené postavy to křiklavě vyjadřují. Za knížecím křeslem muž a žena si cosi vyprávějí, vedle křesla žena a muž se vášnivě objímají, skupinka lidí před knížetem Václavovi vůbec nevěnuje pozornost a odchází pryč, odchází od svého vladaře. Jen malé dítě vztahuje ruce k Václavovi, chce se s ním setkat, ale jeho matka mu to nedovoluje a silou dítěti v setkání brání. A mnich stojící vedle knížete jako by říkal: „Václave, kníže, podívej se na ten národ, jaký je!“

V pozadí obrazu je věž kostelíka a mraky! Dva symboly, protikladné symboly, naděje a mraky, světlo a temnota!

Psát o svatém Václavovi, o světci, který usiloval o uskutečnění křesťanských ideálů ještě ve značně pohanské společnosti, nebylo by to nosit dříví do lesa?

Svatý Václav se stal ochráncem naší země. Tak jej zobrazil sochař Myslbek na koni, jako bojovníka s kopím a praporem.

Václavské náměstí – centrum Prahy – nese jméno svatého Václava. V centru Prahy je Myslbekova socha svatého Václava ochránce naší země.

V katedrále svatého Víta kaple svatováclavská je vrcholným dílem české gotiky. Tady je pohřben svatý Václav, tady je nádherná socha sv. Václava z doby Petra Parléře, tady je cyklus maleb, které zobrazují výjevy ze života Václava....

Svatý Václave, nedej zahynout nám ani budoucím.

Autor textu: Josef Dušek
Autor fotografie: František Stráník

Zápis z 13. jednání farní pastorační rady Římskokatolické farnosti Kolín Volební období 2018–2023

Název: 13. jednání farní pastorační rady
Datum: 4. 10. 2021, 19:00 – 21:30 hod
Místo: Farní komunitní centrum, Brandlova ul. 25
Přítomní: Ján Halama, Jaroslaw Batóg, Karolus Tefa, Karel Sova, Zdeněk Líbal ml., Zdeněk Líbal st., Filip Dvořák, Tomáš Těmín, Ivana Erbenová, Kateřina Tesařová
Omluvení: Libuše Kubíčková
Přizvaní hosté: Petr Zavřel – ředitel Farní charity Kolín, Václav Plánka, Iveta Isabella Anderlová, Jan Vosáhlo

Přílohy zápisu: 0

Zahájení, úvod
Předseda pastorační rady otec Ján Halama přivítal všechny přítomné členy. PR se sešla v počtu 10 členů. Přizván byl ředitel Farní charity pan ředitel Petr Zavřel. Pan Jan Vosáhlo přihlásil svůj příspěvek do 3. bodu programu.
Program jednání byl schválen bez připomínek.

BODY PROGRAMU

1. **Pastorační plán farnosti. Vize a misie.**
   Arcibiskupství pražské stále nevydalo pastorační plán, otec Ján Halama tedy představil jako možný vzor vizi SVD a materiál Misijná farnosť SVD. Diskutovány byly 4 body charakteristické dimenze a jejich možná aplikace do pastoračního plánu farnosti. Z nich může vycházet podrobný akční plán. Do příště je nutné materiál nastudovat a přemýšlet o inspiraci.

2. **Farní charita.**
   Projekty Farní charity představil její ředitel pan Petr Zavřel.
   - Centrum Kohoutek v Kutnohorské ulici 21 (prostor bývalé záchytky) – již funguje možnost osprchování a využití pračky se sušičkou. Centrum by mělo být registrováno jako místo sociálních služeb. Navazuje také spolupráci s potravinovou bankou.
   - Rozběhly se kurzy pro pečující „Pečuj doma“ – ve spolupráci s Diakonií ČCE.
   - Komunitní centrum na Zálabí – během října by měla proběhnout kolaudace, prostory lze využívat k setkáním a akcím – pan Libor Nepraš má k dispozici klíče, zabezpečuje otevírání komunitního centra po nedělní mši u sv. Víta. Plánuje se slavnostní otevření. Rozvíjí se spolupráce s Dívčí katolickou školou.
   - Měla by být registrována nová služba Sociální aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením – z 99 % poskytována terénní formou v ORP Kolín, cílem je dostat se v příštím roce do krajské sítě sociálních služeb.

- Spolupráce mezi farností a Farní charitou např. při informovanosti a poradenské činnosti. Bude připraven přehled služeb a kontaktů pro řešení problémů nízkopříjmových lidí, seniorů a lidí na okraji společnosti.

3. **Rekonstrukce chrámu sv. Bartoloměje, aktuality**
   Pan Jan Vosáhlo vystoupil s příspěvkem o podobě nového oltáře v chrámu a předává své vyjádření k těmto bodům:
   - zpochybnil rychlé vybrání vítězného návrhu po vystavení nových návrhů, které přišly do druhého kola vyhlášené soutěže,
   - vyjádřil nesouhlas s tím, že nikdo z farnosti nebyl vyzván k vyjádření k vystaveným návrhům, vítězný návrh vybírala pouze odborná komise,
   - odborná komise se nezabývala faktem, že oltář má stát nad kryptou, nebyl proveden statický posudek pro místo, kde má oltář stát,
   - vybraný návrh vnímá jako málo reprezentativní.

Následně Ján Halama jako reakci na daná vyjádření shrnul postup přípravy a realizace soutěže na podobu ambonu a oltáře:

- jedná se o dlouhý proces, navíc omezený kovidovou dobou, nemožností se potkávat,
- ze třech návrhů v 1. kole odborná komise žádný nevybrala a faráři bylo doporučeno oslovit ještě další umělce,
- následně byli osloveni další sochaři, setkání komise nad dodanými návrhy bylo domluveno již předem a komise zasedající dne 5. 8. 2021 rozhodla o vítězném návrhu V. Ciglera,
- návrh byl představen liturgické komisi APHA, která dodá své připomínky,
- s návrhem se bude ještě dále pracovat dle připomínek a technických možností místa.

Následovala diskuze:

- Paní Ivana Erbenová vyjádřila nespokojenost části farníků s průběhem soutěže a vybraným návrhem, některé

farníky mrzí, že realizací nebyl pověřen J. Hylas, kolínský sochař.

- Reakce J. Halamy – sám umělec upozorňoval na to, že nemá být bráno v potaz to, že pochází z Kolína.
- Filip Dvořák reagoval, že se jedná o nešťastný proces, který poškodil vztahy ve farnosti, nejednalo se o transparentní výběr, část farníků měla jisté očekávání, že se zapojí do výběru oltáře a toto očekávání nebylo naplněno.
- Reakce J. Halamy – na určení vítěze byla jmenována odborná porota (komise), u uměleckých soutěží není běžné, aby do výběru mohla zasahovat veřejnost.
- Z. Líbal st. by byl rád, kdyby bylo možno vybrané farníky zapojit do připomínkovacího řízení technických věcí jako výška oltáře a ambonu, sklon ambonu atd.

Diskuze byla uzavřena tím, že se jedná o nepříjemnou situaci pro obě strany, J. Halama připraví stručné písemné vyjádření k vysvětlení postupu soutěže, složení komise a vítěznému návrhu. Bude publikováno v časopise Bartoloměj případně diskutováno se zájemci.

4. **Varhany – jak rozjet PR**
   Spoluúčast farnosti na dotaci určenou na celkovou rekonstrukci chrámu sv. Bartoloměje je 5 % z celkové částky, tedy cca 3 miliony Kč. Část pokryjí příspěvky města, na varhany je třeba zajistit cca 1 milion z vlastních zdrojů. Celková vysoutěžená částka na rekonstrukci varhan je cca 21 mil. Kč. 95 % celkové částky pokrývá EU a rozpočet ČR.
   Do dalšího setkání připravíme návrh řešení (crowdfunding, adopce, koncerty) – Z. Líbal ml. a K. Tesařová. Předpoklad je, že varhany jsou zejména pro Kolíňáky zajímavé a rezonující téma.

5. **Kalendář akcí farnosti – podzim a zima**
   Dušičkový koncert G. Verdi – Requiem: 2. 11. 2021, chrám sv. Bartoloměje, 19.00 hod
   Adventní duchovní obnova – Ján Halama osloví karmelitány ze Slaného**.**

6. **Další témata a diskuze**
   Nic dalšího nebylo diskutováno.

Termín nejbližší PR
Další termín PR byl stanoven na 22. 11. 2021.
Místo bude upřesněno

Přílohy zápisu: nejsou
Zápis vypracovala: K. Tesařová, sekretariát PR
Zápis schválil: J. Halama, předseda PR

Dne: 13. 10. 2021

Mariina legie

Jak intenzivněji žít evangelium? Jak hmatatelně pomoct lidem okolo nás? Jak prohloubit lásku k Panně Marii? Jak se stát spolupracovníky Panny Marie?

Mariina legie je celosvětová, mezinárodní laická organizace, která sdružuje lidi, co mají rádi Pannu Marii a jsou ochotni být jejími prostředníky ve světe. Spiritualita Mariiny legie je z velké části založena na učení svatého Ludvíka Marii Grigniona z Montfortu. Lajk Frank Duff založil legii 7. září 1921 v irském Dublinu v předvečer svátku narození Panny Marie. Legionáři se zasvěcují Pánu Ježíši prostřednictvím Panny Marie. Členové jsou činní modlitbou i skutky. A jak už název organizace napovídá, Legie panny Marie má vojenský charakter. Členové se stávají Boží bojovníky pod vedením Panny Marie. Neznamená to však žádné násilí či fanatismus, ale vojenský pořádek a boj modlitbami proti zlu.
V česku můžeme najít místní Mariinu legii například v Praze nebo Olomouci a také i v Kolíně. Duchovně v naší zemi Legii vede, je sám členem a zaštituje ji, Mons. Karel Herbst SDB. Členové se scházejí ve skupinkách, kde vytváří bratrsko-sesterské společenství, která se nazývají prezídia. Kolínské prezídium se jmenuje Matka jednoty. Zde je v současnosti devět členů a plánuje se rozšíření pro juniory. V prezídiu se setkávají každý týden pod vedením kněze. Pevnou částí schůzky je modlitba růžence, duchovní četba, rozdělení práce v apoštolátu,

promluva kněze a speciální legionářské modlitby, které pojí Legii po celém světě.

Apoštolátem Mariiny legie je snaha o působení na své okolí takovým způsobem, aby Bůh byl v našem okolí více milován. V praxi to znamená, že legionáři navštěvují rodiny, setkávají se se staršími i mladšími lidmi, rozdávají medailky Panny Marie, společně se modlí, navštěvují nemocné a různými způsoby se snaží rozšiřovat úctu k Panně Marii, přivádět lidi k Bohu a zajišťovat kontakt věřících s knězem. Legionáři jsou pravou rukou kněze, modlí se za ně, jsou kostelníky, či ministranty nebo uklízí chrámy.

V tomto měsíci se sešli všichni legionáři, včetně dětí na oslavách stého výročí založení Mariiny legie. Bylo to ve Staré Boleslavi a vládla zde velmi povzbudivá a činná atmosféra. Na začátek jsme slavili mši svatou s mons. Herbstem, který legionářům připomněl jistotu ochrany panny Marie. Následovalo aga-pé a doprovodný program se sdílením zkušeností.

Svým členům Mariina legie nabízí duchovní vedení kněze, možnost na bližší rozhovor s ním, poznávání nových lidí, podporující společenství a také možnost konkrétně se zapojit a sloužit Pánu Ježíši skrze Jeho matku.

Zájemce o členství se může třikrát zúčastnit a jako host se zapojí do setkání. Poté má možnost tři až šest měsíců zůstat ve zkušební době a poté je mu umožněno složit slib a stát se aktivním členem se svou konkrétní službou.

Václav Plánka SVD

Bartoloměj – farní časopis. Vydává Římskokatolická farnost Kolín, Brandlova 25, Kolín. **Redakční rada:** Josef Dušek, P. Ján Halama, Katarína Jarošová, Václav Plánka, Tomáš Pavela, Tomáš Těmín.
P. Ján Halama: tel.: 604 294 247, e-mail: farnost-kolin@volny.cz,
•e-mail: farninoviny.kolin@gmail.com, • web: www.farnostkolin.cz, • FB: facebook.com/farnostkolin
číslo účtu farnosti: 3252369369/0800
variabilní symbol pro dárce: 1211638 (dle evangelia sv. Lukáše 6,38)
případně v poznámce uvést: *dar pro farnost* (nebo jiný účel)

Autor fotografie na titulní straně: Ján Halama